

випадки, коли в Україну завозилися імпорتنі сорти часнику (іспанські), які з-за зміни території вирощування не давали схожості. На це варто звертати увагу при виборі сорту для вирощування часнику в Україні.

Нами пропонується вирощувати ярі сорти часнику:

– Велетень – повністю зберігається до весни, на відміну від озимих, середня урожайність 7-9 т/га ;

– Вікторію - хороший середньостиглий сорт з високою врожайністю, великі головки, стійкість до гниття дінця;

- Абрек – середньостиглий і нестрількующий сорт, виростає у висоту до 50 см, урожай відмінно зберігається протягом тривалого часу.

Ґрунти Полісся бідні за вмістом гумусу, рухомих форм фосфору і калію., мають кислу реакцію ґрунтового розчину. Для одержання доброї врожаю сільськогосподарських культур тут необхідно вносити органічні і мінеральні добрива, проводити вапнування ґрунтів та впроваджувати сівоzmіни з обов'язковим вирощуванням багаторічних трав і бобових культур [5].

В господарстві на полі де вирощується часник сформована така сівоzmіна:

– люпин;

– озима пшениця;

– часник.

Для кращого урожаю часнику пропонується дві пропозиції щодо вирішення цього питання. Перше, це сівоzmіну потрібно сконструювати так щоб люпин повертався на попереднє місце на 4 або 5 рік. Пропонується ввести четверту культуру в сівоzmіну. Це картоплю після часнику. Картоплю найбільш доцільно вирощувати після озимих зернових і зернобобових, але при внесенні достатньої кількості органічних і мінеральних добрив та своєчасному проведенні заходів по боротьбі з бур'янами і шкідниками її можна розміщувати після будь-яких попередників [5].

Друге, це можна порекомендувати скористатися сидератами. В якості сидерального добрива висіяти суміш вівса з редькою олійною відразу після озимої пшениці.

Отже, запропоновані зміни в технологію допоможуть за відносно невеликі фінансові вливання підвищити врожайність часнику, та покращити його якісні показники.

Список використаних джерел

1. Біологічне рослинництво: Навч. посібник / О. І. Зінченко, О. С. Алексєєва, П. М. Приходько та ін.; За ред. О. І. Зінченка. – К.: Вища шк., 1996.
2. Примак І. Д., Гудзь В.П., Ерозія та дефляція ґрунтів та заходи боротьби з ними.: Біла Церква, 2001. – 391с.
3. Обласов В.І., Балик Н.Г., Протиерозійна організація території: Навчальний посібник / В.І. Обласов, Н.Г. Балик– К., Аграрна освіта 2009. – 215 с.
4. Єрмоленко О., Заробити на часнику стало складніше / О. Єрмоленко/ Журнал «Пропозиція». – 2017. -№ 5. – с. 15.
5. Гриник І. В., Наукові основи агропромислового виробництва Чернігівської області/ І. В. Гриник, А. Г. Бардаков, Ю. О. Бакун та ін.Чернігів: РВК «Десяняська правда», 2004.-344 с.

УДК 633.85:631.8

ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗА ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ ТА ПОЗАКОРЕНЕВОГО ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН РЕГУЛЯТОРАМИ РОСТУ

Борисенко Д.А., студ. гр. МАГ-181

Науковий керівник: **Селінний М.М.**, к.е.н, доцент
Чернігівський національний технологічний університет

Ріпак є однією з найдавніших культур. Рослина відома ще за 4 тис. років до н. е. Батьківщина його – Середземноморські країни, звідки він розповсюдився в Азію, а в XIV ст. в Західну Європу, де й понині є однією з головних культур [1].

З Німеччини через Польщу ріпак потрапив до Західної України, де також займав доволі великі площі. Згодом ця культура набула значного поширення по всій Україні. На кінець 30-х років в районах Західної України посівні площі ріпаку становили 120-130 тис. га. Проте в 50-х роках ХХ століття виробництво ріпаку в Україні було згорнуто через розширення посівних площ соняшнику. В 1970-1973 р. в Україні засівалось лише 2,5-3,0 тис. га[2].

Перший вітчизняний сорт Дублянський було створено у Львівському сільськогосподарському інституті і районовано у 1949 р. для західних областей України [3].

Відродження ріпаку як промислової культури в Україні майже заново почалося з 1980 року. Найбільше висівали ріпак в 1986-1990 р. Планувалося в 2000 році сіяти його на площі 0,5 млн. га. Очікуваного росту посівних площ у 1990-2000 р. не відбулося в основному через відсутність переробних

підприємств і зниження попиту на насіння [3]. Станом на 2018 рік в Україні площі посіву ріпаку озимого складають понад 1 мільйонів гектарів [4].

У 2016/17 р. спостерігалось різке зменшення врожаю ріпаку в Україні - 1,2 млн. т., що на 567 тис. т, або на 32% менше показника попереднього сезону. Падіння врожаю ріпаку було зумовлене головним чином скороченням площ під збирання через загибель озимого ріпаку на площі 234 тис. га. Втім, урожайність була вище очікуваних показників (2,67 т./га). Крім того, врожайність ріпаку 2016 року була максимальною за останні п'ять років, однак таке зростання врожаю лише на трохи компенсувало втрати. Різке падіння врожаю ріпаку сталося не тільки в Україні, а й в Європі та світі в цілому. Зниження виробництва цієї олійної культури, безумовно, не могло не вплинути на ріпаківі ціни, які з початку сезону (липень 2016) постійно зростали. У лютому 2017 року вартість ріпаку досягла максимальної позначки [6].

В Україні домінує виробництво ріпаку озимого. Його частка у структурі посівних площ 2016 року становила 91%. Урожайність озимого ріпаку дорівнювала 26,5 ц/га, тоді як ярого (кольза) знаходилася на рівні 17,4 ц/га. Найбільші площі під ріпаком озимим були зосереджені у Хмельницькій (43,1 тис. га), Тернопільській (40,1), Одеській (36,9), Львівській (35,5), Вінницькій (34,1) областях; ярим — Львівській (8,6 тис. га), Тернопільській (4,0) [7].

Після низьковрожайного 2016/2017-го перспективи нового сезону на сьогодні є досить оптимістичні. Незалежно від неочікуваних приморозків та випадання снігу в квітні цього року в деяких регіонах України, підтверджується прогноз врожаю ріпаку 2017 року на рівні 2033 тис. т проти 1188 тис. т - у торішньому. Зростання врожаю дає надію на те, що внутрішня переробка ріпаку підніметься до рекордного рівня (350 тис. т) і, відповідно, відновиться виробництво ріпаківі олії та шроту. Крім того, до 1650 тис. т зросте й експорт самого ріпаку.

На показник польової схожості насіння впливають різні фактори : продуктивна вологість та температура ґрунту, передпосівний обробіток, строки сівби, норми висіву насіння і т.д. Наші рекомендації пропонувані для поліпшення польової схожості шляхом передпосівної обробки насіння та позакореневого живлення рослин регуляторами росту .

Препарат Вимпел К – бурштиново-гуматний комплекс розроблений для обробки насіння.

Найголовніші властивості препарату:

- адаптоген (захищає насіння від несприятливих умов середовища, а також токсинів);
- антиоксидант (інтенсивно засвоює кисень);
- транспортний агент;
- прилипач.

Препарат Вітавакс 200 ФФ – один із широко використовуваних протруйників у світі . Карбоксин, діюча речовина Вітаваксу, є запатентованим стимулятором росту. Його дія проявляється у чотирьох різних напрямках: стимулює процес проростання, сприяє подовженню періоду утворення оболонки, забезпечує покращене формування стеблостою та здоровий розвиток коріння.

Як свідчать досвідчені агрономи , якщо за поєднуваного протруєння насіння Вітаваксом 200 ФФ, 34 % в.с.к. (2, 5 л/т) та регулятором росту Вимпел К в нормі 500 г/га, польова схожість значно підвищиться.

Якщо у осінній період, на фоні протруєного насіння, у фазі 5 – 6 листків зробити позакореневе підживлення рослин препаратом Вимпел у нормі 100 г/га, то це позитивно вплине на фізіологічні процеси в рослинах ріпаку озимого, а перезимівля значно підвищиться.

Подальше зростання виробництва насіння ріпаку і підвищення його якості можливе, головним чином, за рахунок створення і впровадження в виробництво сортів нового технологічного рівня, а також удосконалення технологій їх вирощування, що дозволить більш повно реалізувати закладений генетичний потенціал при їх створенні [7].

Останнім часом , агрономи, що вирощують озимий ріпак вже не перший рік та мають можливість порівняти результати, віддають перевагу сортам, а не гібридам.

Досвідчений агроном Олексій Новохатько [8] повідомляє , що надає перевагу сортам в силу того, що насіння набагато дешевше виходить. Наявна техніка не дозволяє якісно підготувати ґрунт, тому норма висіву перевищує 8 кг/га, зате не потрібно вносити гербіцид, що знімає обмеження на наступні культури і економить кошти. За сприятливої погоди отримував стабільні врожаї у межах 34-38 ц/га. користувався сортом вітчизняної селекції «Атлант». З'ясувалося, що купити сучасний сорт зарубіжної селекції практично неможливо, або можливо по ціні, порівняній з гібридом. Вдалося все-таки знайти хороший сорт, еліту. Результат видно вже зараз — рослина двічі вища і двічі важча при тих же агрокліматичних умовах від посіву гібриду і витриманій технології.

Його підтримують і інші агрономи, які вважають, що сорт вирощувати набагато доцільніше економічно, ніж гібриди. Звичайно, у тому випадку, якщо урожайність сорту та гібриду не буде суттєво відрізнятися на користь останнього. Адже розвинена вегетативна маса не завжди означає, що і врожай сформується більш високий [8].

В Новгород – Сіверському відділенні ТОВ «Агрікор холдинг» вирощують два гібриди ріпаку озимого – Рохан та Абакус , уражай яких за останні 3 роки коливався від 28,89 до 30, 53 ц /га , це задовільні показники для зони Полісся, але ми пропонуємо впровадити у господарство більш високо продуктивніші

та економічно вигідніші сорти ріпаку озимого, для збільшення урожаю та підвищення економічної ефективності виробництва.

Отже за рахунок впровадження у сільськогосподарське виробництво високопродуктивних екологічно пластичних до конкретних ґрунтово-кліматичних умов вирощування сортів таких як , Сенатор Люкс, Черемош, Чемпіон України, Атлант, Анна, Дангал, Антарія, Чорний велетен, можна підвищити економічну ефективність виробництва.

Список використаних джерел

1. Розвиток хвороб озимого ріпаку восени 2011 року / І. Марков . – Спецвипуск ж. Пропозиція . – 2011 . – 32 – 45 с.
2. Лихочвор В.В. Рослиництво : навч. посіб. / В.В. Лихочвор . – Центр навчальної літератури , 2006. - 547 – 564 с.
3. Вирощування ріпаку озимого в Південному степу України / П. Писаренко , С. Кокофіхін , – ж. Пропозиція , 2015. – 24 с.
4. Цьогоріч врожай ріпаку може побити рекорд [Електронний ресурс] . Режим доступу - <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/10013-tsohorich-vrozhai-ripaku-mozhe-pobyty-rekord.html/> дата перегляду 17.06.2018 р.
5. Ринок ріпаку України . – Спецвипуск ж. Пропозиція , - 2017 . – 6-8 с.
6. Тенденція ринку та економіка ріпаку озимого / О. Маслак , О. Льченко,- ж. Агрономія сьогодні , - 2017.- 1 – 8 с.
7. Вітчизняні сорти озимого ріпаку / В. Рожкован . – Спецвипуск ж. Пропозиція . – К.: ТОВ «Юнівест Медіа» , - 2013 . – 12 – 13 с.
8. Озимий ріпак: агрономи голосують за сорт [Електронний ресурс]. Режим доступу-<https://superagronom.com/news/1022-ozimiy-ripak-agronomi-golosuyut-za-sort/> дата перегляду 01.04.2019 р.

УДК: 630.1:911.2

Бутурлим Д. А., студ гр. АГ - 171

Науковий керівник: **Пархоменко М.М.**, викладач
Чернігівський національний технологічний університет

ЛАНДШАФТИ ЛЕСОВИХ ОСТРОВІВ У ПОЛІССІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Лесові острови в Поліссі, відомі більше під історичною назвою Опілля – так називались хліборобські землі лісової зони, – поняття відоме вузькому колу ґрунтознавців, і вивчене не повною мірою. Дослідження таких ландшафтів є актуальним, адже висока строкатість ґрунтового покриву Полісся вимагає диференційованого підходу в технологіях вирощування сільськогосподарських культур.

Лесові острови, як правило, приурочені до правих корінних берегів річок і залягають на їх плато. В низовинному Чернігів-Сосницькому Поліссі – це придеснянське плато (130-158 м н. р. м. – на 30-40 м вище заплави) і частина присновського. У першому сформувались Чернігівський, Березнянсько-Менський, Чорнотицький легкосуглинкові лесові масиви [4]. Вони простяглися на відтинку близько 90 км уздовж долини Десни, в поперечнику сягають 15-20 км. На плато правобережжя р. Снов залягає Седнів-Тупичівський легкосуглинковий лесовий острів розміром 15x18 км, - на аналогічних висотах – 130-153 м н. р. м.

У Новгород-Сіверському, більш вологому і прохолодному Поліссі – на Придеснянській височині (190-212 м н. р. м.) сформувались власне Новгород-Сіверський та Понорницький лесові масиви (включають леси, легкосуглинкові і пілувато-супіскові лесові породи).

Поверхнева геологічна складова ландшафтів має свої місцеві особливості. Так, на уступах плато з південною експозицією схилів, нав'язні з півночі потужні товщі класичних еолових лесів. На лінії Новоселівка-Яцево під Черніговом, а також біля смт Седнів і с. Макишин за нашими спостереженнями – по 10-12 м, у Н.-Сіверському – до 17 м, біля с. Стольне Менського р-ну – 4-5 м. Плато Чернігівського і Сосницького масивів вкривають опісковані лесовидні суглинки – відклади тихоплинних течій від льодовика, потужністю 1,5-2 м. Облесування їх відбулося на місці за теорією Л.С. Берга [2].

Цікаво, що на деяких достатньо великих площах відбулося облесування і більш багатих пілуватих супісків. Потужна їх товща сформувалася на високому плато Придеснянської височини (сmt Понорниця, с. Покошичі. Тут утворилися достатньо родючі сірі лісові ґрунти. Навколо с. Тупичів (Городнянський р-н) на таких облесованих супісках сформувалися навіть чорноземні ґрунти. На Н.-Сіверському масиві з класичними лесеами утворилися темно-сірі опідзолені ґрунти і чорноземи з деградованим орним шаром.

У центральній частині суглинкових лесових островів зазвичай залягають темнозабарвлені ґрунти, переважно чорноземи [5]. Саме цю частину з родючими ґрунтами називають Опілля. Вона облямовується сірими лісовими ґрунтами на супіскових породах.

Подекуди у Чернігівських низовинних опіллях близько до поверхні виходять неогенові глини і тут формується серія гігроморфних ґрунтів, у тому числі чорноземно-лучні, чорноземно-лучно-болотні [3].

Серед чорноземів правобережжя р. Десни трапляються ґрунти з достатньо глибоким гумусово-деградованим горизонтом (до 30 см). Збіднення на гумус, порівняно з підорною частиною гумусового горизонту, на 0,2-1 %, іноді до 1,5 % чітко проявляється морфологічно за освітленням давнього більш глибокого орного шару [3]. Подібну диференціацію гумусового горизонту відмічав ще на початку ХХ століття Я. Н. Афанасьєв [0].

Площі та інтенсивність деградації орного шару зростає із заходу на схід до Придеснянської височини (Н.-Сіверщина), що корелює з наростанням кількості опадів і пониженням температури. Так ГТК